
Možnost svobodně bádát je pro mne stále malý zázrak, říká Jan Wiendl

Možnost svobodně bádát je pro mne stále malý zázrak, říká Jan Wiendl

„Lákalo nás poněkud posunout průzor krystalu, jímž jsme se dosud na řadu meziválečných uměleckých a kulturních vztahů a souvislostí dívali,“ říká spoluautor *Hesláře české avantgardy* doc. Jan Wiendl, ředitel Ústavu české literatury a literární vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Téměř 500stránková kniha, kterou fakulta vydala rovnou v češtině i angličtině, začátkem února zaznamenala velký úspěch. V konkurenci osmdesáti přihlášených titulů zvítězila v soutěži Slovník roku 2013.

Co pro vás tato cena znamená?

Je to pochopitelně příjemné ocenění práce celého týmu autorů, které jsme coby editoři oslovili – spolu s Josefem Vojvodíkem a P. A. Bílkem, kolegy z Ústavu české literatury a literární vědy FF UK, kde celý projekt vznikl. Jakkoli toto může znít jako očekávatelná fráze, Heslář byl od počátku založen jako projekt, který mapuje výrazný princip avantgardní intermediality prostřednictvím generačně a mezioborově rozrůzněných odborníků. Na knize se ve finále

podílely dvě desítky domácích i zahraničních kolegů z oblasti literární vědy, dějin umění, divadla, filmu, hudební vědy či dějin fotografie. Spolu se zkušenými akademiky zde své postupy předvedli i doktorandi, za jejichž vstřícný přístup k projektu a skvěle odvedenou práci jsem velice rád.

Komu je Heslář vlastně určen?

Tím, že se Heslář například pokouší vyargumentovat rozšíření a částečnou změnu zavedeného chronologického a tematického členění avantgardního umění první poloviny 20. století, by mohl zaujmout specializované odborníky; šíří záběru a důrazem na prolnutí uměleckých, kulturních a historických vazeb pak jistě může oslovit také poučenou kulturní veřejnost, galeristy, učitele, středoškolské a vysokoškolské studenty. Vzhledem k tomu, že se nám díky organizační aktivitě P. A. Bílka podařilo sehnat prostředky na realizaci doplněné anglické mutace knihy ve výborném překladu londýnského kolegy Davida Shorta, usilujeme také o oslovení zahraničních kulturních a uměleckých historiků. Ti jsou v posledních dvaceti letech poměrně hojně konfrontováni s materiály o české výtvarné avantgardě, její literární větvi, kterou náš Heslář mapuje nejdůsledněji, však v zahraničí patřičnou odbornou reflexi dosud nemá.

Obsahem knihy je rozbor pojmů jako Civilizovaná žena, Proletářské umění či Masová (re)produkce. Sám jste podepsán pod kapitolou Rád nového života a tvorby. Na které heslo – tedy kromě toho vašeho autorského – jste jako jeden z editorů osobně nejvíce hrdý?

„Oblíbenec“ nemám, každá kapitola knihy má svoji jedinečnou historii, za mnohými jsou skryta četná přátelství, další pro mě znamenala veskrze zajímavé setkání s novým člověkem a způsobem jeho uvažování. Každá z kapitol navíc usiluje o nový způsob zachycení tématu a problémů. Moji hlubokou úctu však mají zejména kapitoly Josefa Vojvodíka, z jehož myšlenkové „dílny“ ostatně projekt Hesláře před bezmála sedmi lety vzešel a který v rozsáhlé úvodní kapitole představil ojedinělou syntézu českého moderního umění 20. století.

Vaše kniha je časově vymezena lety 1908–1958. Co roky následující, chystá se ve vašem okruhu obdobná publikace o heslech let šedesátých, sedmdesátých apod.?

Heslář nám pomohl nalézt některé odpovědi na problémy, které nás zajímaly v souvislosti s výzkumem meziválečných uměleckých a kulturních souvislostí. Lákalo nás poněkud posunout průzor krystalu, jímž jsme se dosud na řadu vztahů a souvislostí dívali. Je jasné, že doba a situace druhé polovky 20. století obsahuje celou řadu podobných nebo i zcela nových výzev, velice zajímavá by byla například konfrontace s mnohými vynikajícími umělci – básníky, výtvarníky, divadelníky, filmaři, kteří zažili například situaci 60. let a v jejichž současných dílech tato východiska rezonují. Zatím ale o jakémsi „pokračování“ neuvažujeme.

Zkusme trochu spekulovat a povolit uzdu fantazii. Která hesla dnešní doby, „umělecké avantgardy roku 2013“, bude analyzovat heslář, jenž třeba na FF UK vyjde v roce 2050?

Jakkoli každý z editorů i autorů Hesláře má své aktuální umělecké preference a zájmy, jsme v první řadě umělečtí historikové a teoretikové. Nemohu zde mluvit za kolegy, sám ale raději odborně žiji v minulostní perspektivě, prognózy mě děsí. Jediné, v co doufám, je to, že i v roce 2050 budeme žít v natolik svobodné společnosti, která umožní zažít skupince lidí natolik opojný pocit svobodné volby, kterou představuje jakoby samozřejmá realizace vědeckého nápadu a jeho dovedení do dvojjazyčné knižní prezentace, které je navíc oceňováno třeba Jednotou tlumočnicků a překladatelů, tedy opět spolkem svobodných lidí, kterým touto cestou upřímně děkujeme. Nám, kteří jsme lidsky dozrávali v šedivém bezčasí komunistického režimu 80. let, na který v jeho zárodcích řada avantgardních umělců 20. a 30. let sázela a jenž jim tuto sázku zpravidla velice krutě „splácel“, připadá tato zdánlivá samozřejmost stále jako malý zázrak, a přeji ho zažít i našim případným následovníkům v roce 2050.

